

2014. júliusában indította útjára a Somogyi-könyvtár a 14-18 éves korosztályt megszólító új projektjét, egy kísérleti jellegű, interaktív olvasásszociológiai felmérést, melynek célja: párbeszéd kezdeményezése a Somogyi-könyvtár fiatal olvasóival.

Ezt a korosztályt, célcsoportot nagyon nehéz megszólítani, ám mindenképp fontos törekvés, hiszen ők azok, akikből az elkövetkező generáció(k) olvasótábora kialakul majd.

Az internet általános elterjedése, az információrobbanás, a világhálóhoz való korlátlan hozzáférés egyértelműen formálja az e-generációt, és közvetve ugyan, de hatást gyakorol a fiatalok olvasáshoz való viszonyulására, pl. arra, mennyire befogadóak a más jellegű „kulturális üzenetekre”.

Az olvasási szokások feltérképezése mindig kiadja a neuralgikus pontokat. Sajnálatos tendencia, hogy az olvasási kedv visszaesett. A fiatalok szabadidejükben inkább hosszú órákig üldögélnek a számítógép előtt, vagy tabletet, i-pad-et vesznek kezükbe - könyv helyett.

Fentiek tükrében az olvasás megszerettetése, a pozitív olvasói magatartásminták jelenléte és megtartása, a széleskörű érdeklődés, kiegyensúlyozott irodalmi értékrend kialakítása lenne a kívánatos cél.

A Somogyi-könyvtár elkötelezetten figyel arra, hogy a fiatal korosztályt beszoktassa az intézménybe, és olvasói igényeikre, szokásaikra azonnal reagálva pozitív megerősítésekkel meg is tartsa állandó olvasóinak.

Új kezdeményezésünk első lépéseként a fiatalok részére a Központi kölcsönző területén kialakítottunk egy kényelmes, jól átlátható „olvasósarkot”, ahol a gondosan válogatott, gazdag állomány mellett elhelyeztünk egy ún. megállító táblát. A táblára 2-3 hetente helyeztünk ki egy-egy új kérdést olvasási, könyvtárhasználati, internetezési szokások/tendenciák témakörökben, hogy vizsgálhassuk a fiatalok irodalmi ízlésvilágát, olvasási kultúráját/rutinját, az olvasás motivációit.

A fiatalok figyelemfelkeltő, vidám, színes lapocskákon fejtették ki az adott kérdéssel kapcsolatos véleményüket (név nélkül), majd a lapocskát visszahelyezték a mágneses táblára.

Örömmel tapasztaltuk, hogy **projektünk a kezdetektől népszerű: a fiatalok szívesen válaszoltak, együttműködőek, nyitottak, érdeklődőek voltak, véleményük markáns, okos, szellemes, intelligens, informatív, értékes gondolatok formájában jelent meg.**

Egy kis statisztika:

A válaszok száma aktívabb időszakban (pl. nyári vakáció) 70-80, csendesebb időszakban átlagosan és jellemzően 40-50 körül mozgott.

Az eddigi legtöbb válasz egy kérdésre 102 volt.

2014. július 17-től 2015. június 27-ig bezárólag összesen 1133 válasz érkezett be.

Egy esztendő leforgása alatt 18 kérdést tettünk fel fiatal olvasóinknak.

Egy kis ízelítő a kérdésekből:

- Melyik az a könyv, mely a legnagyobb hatással volt Rád?
- Te mely könyveket ajánlanád kötelező olvasmányként?
- Mit javasolsz, mivel tehetnénk még vonzóbbá számodra a Somogyi-könyvtárat? Milyen megvalósítható ötleteid lennének?
- Milyen gyermekkori emlékeid vannak az olvasással kapcsolatban?
- Mit gondolsz, vajon miért olvasnak egyre kevesebbet a nálad fiatalabb generáció tagjai?
- Fejezd be az alábbi mondatot: A könyvtár olyan hely, ahol...

A fiatalok válaszai minden alkalommal pozitív meglepetést okoztak: széles látókörre, minőségi olvasottságra utaló, a világ dolgaira, összefüggéseire okosan reagáló gondolatokat osztottak meg velünk.

Íme, a teljesség igénye nélkül néhány igazán figyelemre méltó válasz!

Melyik az a könyv, mely a legnagyobb hatással volt Rád?

Markus Zusak: A könyvtolvaj
Stephen Hawking: Az idő rövid története
E. T. Hoffmann: Az arany virágcserep
Jane Austen: Büszkeség és balítélet
Szabó Magda: Für Elise
Umberto Eco: A rózsza neve
Salinger: Zabhegyező
Anthony Burgess: Gépnarancs
Tolkien: A gyűrűk ura
Bert Hellinger: A szeretet rendje
P. Coelho: Az alkímista
Biblia
M. Ende: A végtelen történet
Michio Kaku: A jövő filozófiája
Richard Bach: Illúziók
Camus: Közöny
G. Orwell: 1984
Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés

Te milyen könyveket ajánlanál kötelező olvasmányként?

J. K. Rowling: Harry Potter
Leiner Laura: Szent Johanna gimi
Tolkien: A gyűrűk ura
M. Cunningham: Az órák
Émil Ajar: Előttem az élet
Collins: Éhezők viadala
Gerald Durrell könyvei
F. Scott Fitzgerald: A nagy Gatsby
Vonnegut művei
Sylvia Plath: Üvegbura
Markus Zusak: A könyvtolvaj
Agatha Christie-krimik
J. Steinbeck: Édentől keletre
Bán Mór Hunyadi-sorozata
Darren Shan-könyvek

Mit javasolsz, mivel tehetnénk még vonzóbbá számodra a Somogyi-könyvtárat? Milyen megvalósítható ötleteid lennének?

Csak és kizárólag pozitív visszajelzéseket kaptunk.

A fiatalok közül sokan kiemelték, dicsérték a könyvtár gazdag állományát, a folyamatosan beérkező sok új könyvet, a könyvtárosok segítőkészségét, türelmét, kedvességét, a hely hangulatát, a színes kulturális programok kavalkádját.

„Az ifjúsági sarok remek ötlet volt!”

„Szerintem úgy jó, ahogy van. Nagyon szeretek ide járni...”

„Szerintem kiváló a könyvtár!”

„Nagyon naprakész.”

„Véleményem szerint tökéletes, rengeteg jó könyv van, az itt dolgozó személyek magatartása, segítőkészsége pedig pazar.”

„Nagyon jó érzés, hogy tagja vagyok a Somogyi-könyvtárnak. Számomra mindig élmény itt tölteni az időt...”

„Szerintem ez a könyvtár így tökéletes, ahogy van. Most jártam itt először, és nagyon elnyerte a tetszésemet.”

„Eddig nem sokat jártam könyvtárba, de amióta jobban megismerkedtem a könyvtárral, csak pozitív véleményem van.”

„Az olvasás hangulata csodálatos a Somogyiban...”

Javaslatok: több képregény és Vörös pöttyös-könyv, legyen egyszemélyes kis elvonulós olvasókuckó/olvasószoza, színes babzsákfotelek/puffok, tea- és forró csoki automata, klasszikus zene-hallgatási lehetőség, lehessen kölcsönözni egyszerre több könyvet és hosszabb ideig, több idegen nyelvű könyv, a népszerű könyvekből magasabb példányszám, olvasókör/könyv kibeszélős klub.

Egy érdekes ötlet külön kiemelve:

„Sok embernek van könyves blogja. Valahova kirakhatnának egy papírt, amire az emberek ráírhatnák a blogjuk címét, vagy véleményük linkjét egy adott könyvről.”

Milyen gyermekkori emlékeid vannak az olvasással kapcsolatban?

„Kiskoromban is már innen kölcsönöztük a könyveket szüleimmel, hogy izgalmasabbnál izgalmasabb esti mesék fültanúja lehessék. Már kiskorom óta szeretem a könyveket és kedves emlékek fűződnek az olvasáshoz.”

„Amikor kicsi voltam, anyukám lefekvés előtt mindig a Mazsola és Tádét olvasta el. Nagyon szerettem...és most is imádom olvasni...:)”

„A mai ifjúsági regények szeretették meg velem az olvasást, onnantól kezdve faltam a könyveket. Kisgyerekkoromban nem volt rám jellemző, már bánom is, hogy az időm nagy részét nem erre fordítottam.”

„Apukám nagyon sokat olvasott nekem meséket, ami mindig egy ünnepnap volt számomra. Nagyon jól mesélt, és imádtam elmerülni a különböző világokban. A legtöbbet a Magyar népmesékből olvasott.

Olvasni jó!”

„Legelőször Édesanyám olvasott fel nekünk, először csak meséket, később egész regényeket. A könyvtár gyermekkorom egyik kedvenc helye volt. Miután 5 évesen végre megtanultam olvasni, nekiestem az ifjúsági polcoknak és 15 éves koromra sikerült kiolvasnom őket.”

„A kikapcsolódás egyik legjobb formája számomra ma is az olvasás. Vonaton, otthon, fán ülve, padon, kőfalon, vízparton...

A lényeg, hogy mindig legyen nálam egy könyv!”

„Az első könyvet, melyet teljes egészében elolvastam, innen, a könyvtárból kölcsönöztem ki. Azóta is rengeteget olvasok.”

„Az első könyvet ebből a könyvtárból (gyermekkönyvtár) kölcsönöztem ki másodikos koromban. Mostanra már teljesen könyvmoly vagyok.”

„Már kicsi koromban szerettem olvasni, és jóval első osztály előtt megtanultam. Sokat olvastam

képes könyveket, és eleinte amit nem tudtam kibetűzni, azt kitaláltam.”

„Mikor kicsi voltam, nekem mindig olvastak a szüleim esti mesét. Amint egyre nagyobb lettem, mindig könyvtárba jártam és gyakran az iskolai órákon is olvastam. Az olvasás máig nagyon fontos nekem, szeretek olvasni.”

„Az első könyvtári könyvem olvasását nem akartam abbahagyni akkor sem, amikor már fáradt voltam és véletlenül leöntöttem egy bögre kakaóval. Ezután évekig nem mertem könyvtári könyvet kihozni.”

„Az oviban az óvónénik legtöbbször úgy altattak el minket, hogy meséket olvastak nekünk. Szeretem ezeket az emlékeket.”

„Mielőtt megtanultam olvasni, nagyon sokat olvastak fel nekem a szüleim. Rengeteget jártunk könyvtárba. Mindig is nagyon szerettem olvasni és a könyvtári könyvekre mint kihívásokra tekintettem, el akartam olvasni az összeset. Emlékszem, mekkora szabadságom volt a könyvtár miatt, hisz minden egy helyen számomra is elérhető volt.”

„Kiskoromtól kezdve szeretek olvasni. A szüleim nem erőltették, de mindig jobbnál jobb könyveket adtak a kezembe, megalapozva ezzel az olvasás szeretetét.”

És végül két elgondolkodtató „emlék”..

„Őszintén? Semmi...”

„A szüleim soha nem engedtek olvasni, mindig tanulnom kellett. Ezért mindig engedélyt kértem a gimnázium könyvtárosaitól, hogy a lyukasórákban bevonulhassak olvasni a raktárba. Végre nem vagyok gyerek!”

Mit gondolsz, miért olvasnak egyre kevesebbet a nálad fiatalabb generáció tagjai?

„Mert a filmek világában élnek és nem tudják megbecsülni a könyvek lényegét. Az internet elterjedése is az egyik oka.”

„A borzalmas kötelező olvasmányok miatt.”

„... mert cikinek érzik a fiatalok, hogy olvasnak, és nem internetes játékokon lógnak, ami nagyon szomorú! Lehet, azért is, mert túl sok a 21. században a tanulnivaló, sokat követelnek a tanárok.”

„A sorozatok, a filmek megadják mindazt, amit egy történet könyvben, csak a film nem igényel sok időt, gyors olvasási képességet, fantáziát.

A sztereotípiák szerint csak a nyomi, azaz a stréber olvas.

A tudás veszt az értékéből, utat tört helyette a felszínes értékrend.”

„Szerintem a modernizáció térnyerése, a hordozható kütyük nyújtotta korlátlan internethasználat kiszorítja az olvasást a fiatalok hobbijai közül. Már egy 12 éves is szívesebben nyomkodja az okostelefonját, mint hogy kezébe vegye a polcon porosodó könyveit.

Ezen változtatni kell!

Éljen a könyvtár!:-)”

„Mert az internet számos – számukra – 'izgalmasabb' lehetőséget nyújt. Teljesen megfélemeztek egy csendes sarokban történő olvasásról, inkább egymást öldöklő játékokat játszanak, vagy facebook-oznak. Pedig így megfosztják magukat az olvasás örömétől.”

„Szerintem azért, mert megjelentek az 'okos kütyük', amiket aztán a szülők megvásárolnak a gyerekeiknek, és egész nap azt nyomkodják.”

„Szerintem azért, mert az elektronikus világ teljesen átvette (számukra) a könyvek szerepét. Emellett rohanó világunkban valóban nehéz időt szakítani az olvasásra. Unalmasnak és gáznak találhatják, ha valaki rendszeresen olvas. Végül, szerintem bizonyos szintig a neveléstől is függ a könyvekhez való viszonyulás. Nekem anyukám rengeteget olvasott kicsi koromban, és már alsó tagozatban beíratott a könyvtárba. Örülök, hogy a baráti köröm is szeret olvasni, az pedig külön siker, hogy a egyik barátnőmet rászoktattam az olvasásra. Jobb később, mint soha...:-)
A könyv a legigazabb barát, aki akkor is ott van, amikor mások elfordulnak tőled.”

Fejezd be az alábbi mondatot: A könyvtár olyan hely, ahol...

„Ahol a világ egyik legnagyobb kincse van. A tudás.”

„Végre kiélhetem az olvasás iránti vágyamat.

Imádom nézni, ahogy könyvek ezrei tornyosulnak előttem. A legjobb érzés a világon. 7 éves koromtól járok a gyerekkönyvtári részbe, miután körbenézek, leülök és olvasok.
A csönd és a sok könyv megnyugtat és szeretettel tölt el.”

„Otthon érzem magam. Megnyugtat a légtér, és már az is feltölt, ha csak a polcok között sétálok.”

„A könyvtár egy kincsesbánya.”

„A könyvtár egy olyan hely, ahova kikapcsolódni járok. Élvezettel tölt el a sorok közötti bóklászás, új könyvek vadászása, kölcsönzése. Mindig szívesen jövök, ha esik, ha fúj.”

„Imádom itt lenni. Egy csendes fotelben üldögélve olvasni... Nincs is ennél kellemesebb.

Megszűnik a határ a természetfeletti világ és az én világom közt, és ezt az átjárót a könyv jelképezi.”

„Ahol teljesen elveszítem az időérzékemet, mert egy csomó könyv van, ami felfedezésre vár.”

„Ahol értelmesen töltheti az ember az idejét csendben és nyugalomban.”

„Egy hely, ahol önmagam lehetek, ahol azt csinálhatom, amit a legjobban évezek: olvashatok. Egy hely, ahol elmenekülhetek egy másik világban, és ahol nem találnak rám a problémák.”

„A könyvtár egy olyan hely, ahol mindenki megtalálja a maga stílusához és ízléséhez való könyveket, és ki is kölcsönözheti azokat.

Én nagyon szeretem az olvasást és a könyvtárat!”

Végezetül az a kérdés álljon még itt, melyre nagyon sok elgondolkodtató, megosztó válasz érkezett, és mely kérdés egyben talán a személyes „kedvencünk” volt.

Mi a véleményed a kötelező olvasmányokról?

„A Szigeti veszedelem olyan, mint az Alkonyat-könyvek. Senkit sem érdekel.

Aláírás: Shakespeare”:-)

„Úgy gondolom, hogy a kötelező olvasmányok kiválasztása során a klasszikus művek megismertetése mellett fontos lenne a kortárs irodalomból való nagyobb merítés is. Ehhez azonban nemcsak érdeklődő diákok, hanem felkészült, nyitott pedagógusok is kellene, akik képesek elrugaszkodni a jól bejárattott, készen kapott műelemzésektől, esetleg az olvasmánylistát is diákjaik korosztályának és érdeklődésének megfelelően alakítják ki. Így a tanár és diák egyaránt új műveket és megközelítéseket ismerhet meg.”

„Lehetne kicsivel több kötelező olvasmány, mert a fiatalok szókinccse legalább bővülne.”

„Az iskolában az összes kötelezőt elolvastam. Nem mindegyik lett a kedvencem, de sokat (mind könyvet, mind szerzőt) megszerettem. Szerintem fontos a kötelező olvasmányok „rendszere”, mert ezáltal szélesebb körű műveltségre tesz szert a diák.”

„... Lázár Ervintől a Négyszögletű kerek erdőt nem bántam meg, hogy elolvastam, mert még ma is az egyik kedvencem.”

„Szerintem fontosak a kötelező olvasmányok, csak az a baj, hogy ha már ott van a 'kötelező' szó akkor sokszor elmegy a kedvünk és csupán kényszerből olvassuk, nem élvezetből. Pedig vannak jók is közöttük!”

„Nagyon nehéz a nyelvezetük a mai fiatalok számára...”

„Nem tudok róluk véleményt formálni, sose kerültem még velük szorosabb kapcsolatba. Ennek ellenére vagyok kitűnő irodalomból...”

„Az Egri csillagokban 4 forintba kerül egy ló, és ez már nem aktuális. Modernizálni kellene őket.”

„Ha igazán rá akarsz ijeszteni egy gyerekre, akkor mondd neki, hogy készítsen olvasónaplót a Szigeti veszedelemhez.:)”

„Általában nem szeretem őket. Unalmasak, persze vannak kivételek. Nagyon szeretek olvasni, de a kötelező olvasmányokkal általában meggyűlik a bajom.”

„Véleményem szerint nagyon hasznos az olvasás a mai fiatalság számára ebben a rohanó világban, mert így legalább tudnak értéket tanulni, és nem csak 'kockulnak' egész nap.”

/kockulni szó magyarázata: egysíkúvá válni, elunalmasodni, pl. egész nap a számítógép előtt ülni - szleng/

„A Szigeti veszedelmet be kell tiltani!”

„Véleményem szerint a kötelező olvasmányok elavultak, azok listáját modernizálni, aktualizálni kellene. Mert ami egykor tetszett egy másik világban élő személynek, az nem feltétlenül tetszik a mai generációnak. Pl. a Gyűrűk ura ideális kötelező olvasmány lenne.

Én a legtöbb kötelező olvasmányt unalmasnak tartom, csak keveset olvasok el emiatt, pedig ha valakit, akkor engem tényleg sok minden érdekel.”

Értékelés:

A projekt végén összesítettük felmérésünk konklúzióit.

Szembeötlő, hogy a beérkezett válaszok (legyen szó bármely kérdésről) nagyon markánsan tükrözik: könyvet rendszeresen olvasó, olvasni szerető, könyvtárat használó fiatalok fogalmazták meg őket. Olyan fiatalok, akik számára érték a könyv, az olvasás, a műveltség, tudás

megszerzésének vágya.

Rendkívül fontos ez egy olyan világban, melyben e korosztályt Z generációnak (is) nevezik.

Nagy a szakmai felelősségünk, hogy ezek a fiatalok a helyes úton maradjanak: azon az úton, mely a „művelt, olvasó felnőttek” világába vezeti majd át őket.

Az lenne a kívánatos cél, hogy felnőtt korukban, később is rendszeresen visszajárjanak hozzánk, állandó olvasóként, vagy a rendezvényeinkre, könyvbemutatókra, író-olvasó találkozókra.

Jó érzés, hogy ennek a vállalásnak mi, könyvtárosok részesei lehetünk, hiszen a könyvtár intézménye kulturális impulzusaival helyet biztosít, motivációt ad, irányt mutat, megerősít.

Azt szeretjük, ha élet és nyüzsgés van a kölesönzőben. Azon dolgozunk, hogy minden fiatal olvasónk tudja: szívesen látjuk, akár böngészni szeretne lebilincselő olvasnivaló után kutatva, akár iskolai feladattal kapcsolatos kérdése van, akár a barátaival szeretne betérni egy kellemes csevegésre - a könyvek mellett.

Lényeg, hogy a fiatalok szabadidejükben értelmes tevékenységeket folytassanak, és ha ellátogattak hozzánk, érezzék jól magukat a Somogyi-könyvtárban.